

**Østre Landsret
Præsidenten**

Den **18 MRS. 2015**
J.nr. 40A-ØL-13-15
Init: cr

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til strafferetskontoret@jm.dk

Justitsministeriet har ved brev af 27. februar 2015 (sagsnr. 2015-731-0046) anmodet landsretten om en udtalelse om Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014).

På grund af min deltagelse i Straffelovrådets udarbejdelse af udtalelsen om blasfemi har jeg valgt at forelægge udtalelsen for landsrettens fagudvalg vedrørende straffesager.

Landsrettens fagudvalg har over for mig anført, at udtalelsen i det væsentlige beskriver retlige og faktiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140, og at Straffelovrådet i overensstemmelse med kommissoriet har overladt afvejningen af fordele og ulemper ved en ophævelse af bestemmelsen til en retspolitisk vurdering og afgørelse.

Justitsministeriet har oplyst, at regeringen har besluttet ikke at stille forslag om at ophæve straffelovens § 140.

Fagudvalget finder på den baggrund, at landsretten ikke bør udtale sig om det retspolitiske spørgsmål om ophævelse af straffelovens § 140, og bemærker, at udtalelsen i øvrigt ikke giver landsretten anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen
Ellen Busck Porsbo

Vestre Landsret
Præsidenten

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

J.nr. 40A-VL-10-15
Den 31/03-2015

Justitsministeriet har ved brev af 27. februar 2015 (Sagsnummer 2015-731-0046) anmodet om en udtalelse om Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014).

Justitsministeriet har i høringsbrevet oplyst, at regeringen har besluttet ikke at stille forslag om at ophæve straffelovens § 140 om blasfemi.

Det fremgår af Straffelovrådets betænkning, at en stillingtagen til, om straffelovens § 140 bør ophæves, vil bero på en samlet vurdering af de forskelligartede hensyn, der gør sig gældende.

Landsretten finder ikke anledning til at fremkomme med bemærkninger til Straffelovrådets beskrivelse af de retlige og faktiske konsekvenser af at ophæve straffelovens § 140, ligesom landsretten finder ikke at burde udtale sig om det retspolitiske spørgsmål om ophævelse af bestemmelsen.

Dette svar sendes efter anmodning til strafferetskontoret@jm.dk.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Bjarne Christensen'.

Bjarne Christensen

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J. nr. 9099.2015.12

Den 9. april 2015

Ved en mail af 27. februar 2015 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om Straffelovsrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014).

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at byretterne kan henholde sig til Østre Landsrets udtalelse af 18. marts 2015.

Der henvises til j.nr. 2015-731-0046.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Domstolsstyrelsen

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Store Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. +45 70 10 33 22
post@domstolsstyrelsen.dk
CVR-nr. 21659509
EAN-nr. 5798000161184

Sendt pr. e-mail til strafferetskontoret@jm.dk

J.nr.: 2015-4101-0013-6
Sagsbehandler: Mette Søndergaard
Mail: MSG@domstolsstyrelsen.dk
30. april 2015

Domstolsstyrelsens høringssvar over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014)

Ved e-mail af 27. februar 2015 har Justitsministeriet bedt Domstolsstyrelsen om en udtalelse om Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014).

Domstolsstyrelsen har ingen bemærkninger til betænkningen.

Med venlig hilsen

Mette Søndergaard

RIGSADVOKATEN

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K

DATO 24. april 2015

JOURNAL NR.

RA-2015-149-0080

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSE

SAGSBEHANDLER: NWL

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 72 68 90 00

FAX 72 68 90 04

Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi

Ved brev af 27. februar 2015 (sagsnr. 2015-731-0046) har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014).

Jeg har ikke bemærkninger til Straffelovrådets udtalelse.

Med venlig hilsen

Ole Hasselgaard

Fra: pol-forkontor@politi.dk
Sendt: 4. maj 2015 11:01
Til: £Strafferetskontoret (951s18)
Cc: kos-Direktionssekretariatet@politi.dk
Emne: Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014) - 2015-731-0046
Vedhæftede filer: Straffelovrådets udtalelse (betænkning nr. 15482014) [DOK1456069].PDF; Høringsliste [DOK1328104].pdf; Høringsbrev andre [DOK1446527].pdf; fesdaPacket.xml

Rigspolitiet har ingen bemærkninger til høringen over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi.

Rigspolitiet beklager den sene besvarelse.

Med venlig hilsen

Sofie Enevoldsen

Rigspolitiet
Politiovrådet

Ejby Industrivej 125-135
 2600 Glostrup
 Tlf.: +45 4515 4001
 Mobil: +45 2225 6188

Lokal: (15) 4001
 E-mail: sme009@politi.dk
 Web: www.politi.dk

Fra: Justitsministeriet [<mailto:im@jm.dk>]

Sendt: 27. februar 2015 11:39

Til: pen@pen.dk; biskop@ilagiit.fi; kmaar@km.dk; kmvib@km.dk; kmros@km.dk; kmrib@km.dk; lfstift@km.dk; kmkbh@km.dk; kmhel@km.dk; kmhad@km.dk; kmfyn@km.dk; kmaal@km.dk; trykkefrihed@trykkefrihed.dk; sos@sosmodracisme.dk; post@retssikkerheds-fonden.dk; formand@retspolitik.dk; kl@kl.dk; info@kit-danmark.dk; info@justitia-int.org; info@humanrights.dk; dkr@dkr.dk; drc@drcenter.dk; main@helsinki-komiteen.dk; regioner@regioner.dk; mail@danskemedier.dk; ds@socialrdg.dk; dmr@dmr.org; info@drk.dk; di@journalistforbundet.dk; drc@drc.dk; amnesty@amnesty.dk; pt@swlp.dk; mail@danskeadvokater.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; Politiforbundet; Scharf, Line (LSC@ANKL.DK); hoeringer@dommerfm.dk; dommerforeningen@gmail.com; KOS FP Rigspolitichefens forkontor; rigsadvokaten@ankl.dk

Cc: Ketilbjørn Hertz

Emne: Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014) - 2015-731-0046

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

✘

Fælles service
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

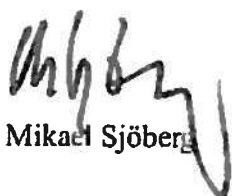
8. april 2015

Sendt på mail til: strafferetskontoret@jm.dk.

Ved mail af 27. februar 2015 (sagsnr. 2015-731-0046) har Justitsministeriet, anmodet Dommerforeningen om en udtalelse om Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014).

I den anledning skal jeg meddele, at forslaget ikke giver Dommerforeningen anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Justitsministeriet

Odense, den 28. april 2015

Vedr. Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014), Deres sagsnr. 2015-731-0046

Justitsministeriet har ved e-mail af 27. februar 2015 anmodet om Dommerfuldmægtigforeningens eventuelle bemærkninger til forslaget.

Foreningen skal i den anledning meddele, at der ikke er bemærkninger til udtalelsen.

Dette høringssvar sendes alene elektronisk til: strafferetskontoret@jm.dk.

På foreningens vegne,

Teresa Lund Tøgern
Høringsansvarlig
Dommerfuldmægtigforeningen

Justitsministeriet
strafferetskontoret@jm.dk

Høringssvar vedrørende

**Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser
af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr.
1548/2014)**

Forslaget giver ikke anledning til nogle bemærkninger.

Med venlig hilsen

Rikke Hald
Bestyrelsesmedlem

Foreningen af
Offentlige Anklagere

Advokatrådet

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10

1216 København K

strafferetskontoret@jm.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

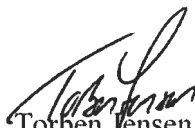
DATO: 12. marts 2015
SAGSNR.: 2015 - 646
ID NR.: 338790

Høring - over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014)

Ved e-mail af 27. februar 2015 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte.

Advokatrådet har ikke bemærkninger til det fremsendte høringsmateriale.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Fra: Gitte Busk Grønbech [gitte.groenbech@drc.dk]
Sendt: 18. marts 2015 12:26
Til: £Strafferetskontoret (951s18)
Emne: Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser Sagsnr.:
2015-731-0046

Dansk Flygtningehjælp har ingen bemærkninger til ovennævnte.

Mange hilsner

Gitte Busk Grønbech
Koordinator
Generalsekretariatet
gitte.groenbech@drc.dk

4533735135

Fra: Søs Jane Ammentorp [sa@socialraadgiverne.dk]
Sendt: 24. marts 2015 14:21
Til: EStrafferetskontoret (951s18)
Emne: VS: Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014) - 2015-731-0046
Vedhæftede filer: Straffelovrådets udtalelse (betænkning nr. 15482014) [DOK1456069].PDF; Høringsliste [DOK1328104].pdf; Høringsbrev andre [DOK1446527].pdf; fesdPacket.xml

Dansk Socialrådgiverforening takker for muligheden for at afgive hørings svar

Dansk Socialrådgiverforening har inegn kommentare.

Med venlig hilsen

Søs Ammentorp
 Sekretær

D 3338 6160 · M 5168 0014

Dansk Socialrådgiverforening

Toldbodgade 19 B · DK 1253 København K

T 7010 1099 · ds@socialraadgiverne.dk · www.socialraadgiverne.dk

Fra: Justitsministeriet [mailto:jm@jm.dk]

Sendt: 27. februar 2015 11:39

Til: pen@pen.dk; biskop@ilagiit.fi; kmaar@km.dk; kmvib@km.dk; kmros@km.dk; kmrib@km.dk; lfstift@km.dk; kmkbh@km.dk; kmhel@km.dk; kmhad@km.dk; kmfyn@km.dk; kmaal@km.dk; trykkefrihed@trykkefrihed.dk; sos@sosmodracisme.dk; post@retssikkerheds-fonden.dk; formand@retspolitik.dk; kl@kl.dk; info@kit-danmark.dk; info@justitia-int.org; info@humanrights.dk; dkr@dkr.dk; drc@drcenter.dk; main@helsinki-komiteen.dk; regioner@regioner.dk; mail@danskemedier.dk; Dansk Socialrådgiverforening; dmr@dmr.org; info@drk.dk; dj@journalistforbundet.dk; drc@drc.dk; amnesty@amnesty.dk; pt@swlp.dk; mail@danskeadvokater.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; mail@politiforbundet.dk; lsc@ankl.dk; hoeringer@dommerfm.dk; dommerforeningen@gmail.com; politi@politi.dk; riqsadvokaten@ankl.dk

Cc: Ketilbjørn Hertz

Emne: Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014) - 2015-731-0046

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

Fælles service

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Pressens Hus
Skindergade 7
DK-1159 København K

Telefon 3397 4000
Telefax 3314 2325

info@danskemedier.dk
www.danskemedier.dk

Sendt pr. mail til strafferetskontoret@jm.dk

30. april 2015

Høringssvar vedrørende Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014)

Danske Medier har modtaget Justitsministeriets høring med opfordring til at fremkomme med kommentarer til den ovenfor nævnte udtalelse fra Straffelovrådet. Danske Medier har noteret ministeriets orientering om, at regeringen allerede har besluttet ikke at stille forslag om ophævelse af straffelovens § 140, men foreningen ønsker alligevel at fremsætte nogle bemærkninger om Straffelovrådets udtalelse, idet bestemmelsen principielt begrænser den grundlovssikrede ytringsfrihed, således som denne skal forstås i lyset af den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10.

Blasfemiparagraffen har rødder i straffeloven fra 1866, men beskytter i sin gældende udformning fra 1930 religiøse følelser mod offentlig spot og forhånelser.

Bestemmelsen har i løbet af sin 85-årige levetid ført til tiltalerejsning i tre sager, hvoraf kun en enkelt har resulteret i domfældelse, én i indenretlig bødevedtagelse og én i frifindelse. I betænkningens afsnit 2.2. nævnes otte sager, hvor rigsadvokaten har besluttet ikke at rejse tiltale. De seneste af disse sager er fra 1976, 1985 og 2003. Dertil kommer sagen om Jyllands-Postens artikel "Muhammeds ansigt" omtalt i betænkningens afsnit 2.3., hvor rigsadvokaten i 2006 ligeledes besluttede ikke at rejse tiltale.

Som anført i betænkningens afsnit 3.5. fortolkes blasfemibestemmelsen i dag meget indskrænkende og har dermed et "meget lille anvendelsesområde".

Nogle af de handlinger, som kriminaliseres efter straffelovens § 140, er samtidig omfattet af gerningsindholdet i andre straffelovsbestemmelser, herunder navnlig bestemmelserne om hærværk (§ 291) og om racisme (§ 266 b). En ophævelse af § 140 vil derfor føre til, at kun en mindre, men dog væsentlig del af den sjældent anvendte bestemmelses gerningsindhold i praksis, vil blive straffri. I betænkningens afsnit 3.3.3. anfører Straffelovrådet således kun to eksempler, nemlig dels offentlig afbrænding af hellige skrifter som Bibelen eller Koranen, dels offentlig "urinering eller tilsvarende adfærd".

Straffelovrådet beskriver i afsnit 3.4. fordele og ulemper ved en ophævelse af § 140 uden at foretage en afvejning af disse. De ni forhold, der anføres i afsnittet, kan kortfattet gengives således:

1. Det er en **fordel** at ophæve § 140, fordi samfundsudviklingen har gjort bestemmelsen utidssvarende, og fordi den dermed ikke tjener noget praktisk behov.
2. Det er en **fordel** at ophæve § 140 for dermed at imødekomme Europarådets og FN's anbefalinger om, at hverken at vise disrespect for en religion eller at krænke religiøse følelser bør være kriminaliseret.
3. Det er en **fordel** at ophæve § 140, da anvendelsen af bestemmelsen nødvendiggør en vanskelig efterforskning og bevisførelse, som fører anklagemyndigheden "langt ind i teologiske diskussioner" og dermed en sammenblanding af religion og straffelovgivning, som er svær at forene med kravet om forudsigelighed i en retsstat.
4. Det er en **fordel** at ophæve § 140, da det styrker den fri debat og dermed demokratiet. Fri offentlig debat og saglige modargumenter er bedre end straf og forbud mod visse meningstilkendegivelser.
5. Det er en **fordel** at ophæve § 140, da den voksende tolerance over for religionskritik, som retspraksis er udtryk for, ikke bør bremses af frygt for voldelige reaktioner fra tilhængere af en kritiseret religion.
6. Det er en **fordel** at ophæve § 140, da retsforfølgning kan medføre større udbredelse af "usympatiske meningstilkendegivelser" på grund af medieomtale af disse. Dette kan efter omstændighederne ligefrem være en bevidst strategi fra den, der ytrer sig.
7. Det er en **ulempe** at ophæve § 140, da grove krænkelser af andres religiøse følelser såsom afbrænding af eller urinering på hellige skrifter bør kunne straffes. Den manglende brug af bestemmelsen udelukker ikke, at den har en adfærdsregulerende virkning.
8. Det er en **ulempe** at ophæve § 140, da det kan opfattes som et signal om, at det er moralsk acceptabelt at krænke andres religiøse følelser, hvilket kan opfattes som et religionsfjendtligt signal både i og uden for Danmark.
9. Det er en **ulempe** at ophæve § 140, fordi man mister en mulighed for præventive foranstaltninger med henblik på at undgå uroligheder i tilfælde, hvor i øvrigt fredelig offentlig spot eller forhånelser af andres religiøse følelser mødes med voldsomme reaktioner.

Danske Medier konstaterer, at der numerisk er en klar overvægt af fordele, og at disse også indholdsmæssigt vejer tungere end de anførte ulemper, som i et vist omfang er teoretiske eller ligefrem fortænkte. Den væsentligste – nemlig frykten for voldsomme politiske eller religiøse reaktioner – forekommer nærmest defaultistisk.

Foreningen finder på denne baggrund, at straffelovens § 140 bør ophæves.

Danske Medier står naturligvis til rådighed, såfremt ovenstående ønskes uddybet. Henvendelser herom kan rettes til cheffjurist Holger Rosendal på telefon 3397 4000 eller mail hrd@danskemedier.dk.

Med venlig hilsen
Danske Medier

Ebbe Dal
Adm. direktør

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

Justitsministeriet
Att.: Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Polititorvet 14
1780 København V

Tlf. 45 15 36 50
Fax 45 15 01 39

dkr@dkr.dk
www.dkr.dk

Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014)

4. marts 2015

Ved e-mail af 27. februar 2015 har Justitsministeriet anmodet Det Kriminalpræventive Råd om eventuelle bemærkninger til ovennævnte høring.

DKR-nummer:
15-131-0093

Det Kriminalpræventive Råd har ingen kommentarer.

Sagsbehandler: AVO

Med venlig hilsen

Direkte tlf.: 45153671

Marianne Becker Andersen
Kommunikations- & Analysechef

Mail: AVO@dkr.dk

Hørings svar vedr. ophævelse af blasfemiparagraffen §140

SOS mod Racisme og Dokumentations- & Rådgivningscentret om Race-diskrimination vil fraråde en ophævelse af den såkaldte blasfemiparagraf, Straffelovens § 140. Vi har med tilfredshed noteret os Straffelovrådet's vurderinger af de juridiske konsekvenser af en ophævelse af "Blasfemiparagraffen", jfr. Betænkning nr. 1548.

Vi ser ikke, at § 140 på nogen måde indskrænker borgernes ret til frit at ytre deres holdninger. Privat kan man ytre, hvad man vil, og offentligt lægges der få hindringer i vejen, især når det drejer sig om politikeres udtalelser.

Blasfemiparagraffen har som beskrevet været benyttet meget få gange, eksempelvis i forbindelse med sangerinden Trilles sang om "Guds øje i det høje", der endte med frifindelse. En begrænset anvendelse kan dog ikke i sig selv være et argument for at ophæve en paragraf, idet tilstedeværelsen i sig selv kan være medvirkende til, at der IKKE sker overtrædelser.

Rent historisk er der også en tæt sammenhæng mellem blasfemiparagraffen og den såkaldte racismeparagraf – straffelovens § 266 b fra 1939. Det var jo netop i forlængelse af en dommen fra 1938, hvor nazister dømtes efter §140 for at forhåne jøderne og deres religion, at Folketinget fandt behov for den beskyttelse, der nu fremgår af § 266b.

Som formentlig det første land i verden indførte et enigt dansk parlament således § 266b til beskyttelse af vores etniske/religiøse mindretal.

Retsopgøret efter Anden Verdenskrig var ikke pynteligt for dansk retshistorie, fordi man var nødt til at vedtage love og dømme med tilbagevirkende kraft, men § 266b havde vi, så vi i det mindste på dette område ikke behøvede at dømme med tilbagevirkende kraft.

Det fremføres ofte, at blasfemi- og racismeparagraffen er begrænsende for det, der omtales som "religionskritik". Det er for os umiddelbart svært at få øje på, hvad det er for ytringer, som nogen måtte holde tilbage, idet der dagligt hetzes mod etniske og religiøse mindretal i Danmark. Hvis der således alligevel skulle være tale om, at nogle borgere pga. § 140 og § 266 b underlader at ytre sig, må det være tilfælde, hvor der er tale om direkte hadtale, og vi dermed er ude i det område, hvor vi som samfund er nødt til at beskytte minoriteter mod sammenligninger med rotter, (kræft-) sygdomme osv. Tilsvarende fsva. de helt grove overgreb mod eksempelvis religiøse symboler i form af afbrændinger af religiøse bøger, urinering på hellige skrifter osv. Her har vi som samfund både ud fra et ordens- hensyn, men også et beskyttelseshensyn valgt at kriminalisere sådanne handlinger, og dette skal også være gældende fremover.

De samme fortalere for afskaffelse af paragrafferne hævder desuden, at de er påtvunget os udefra, men her viser betænkningen jo helt entydigt, at forbud mod at forhåne og spotte lovlige religionssamfunds trosfælle eller gudsyndere samt de befolkningsgrupper, der tilhører de pågældende religioner - er en ren dansk opfindelse. Det bemærkes, at det IKKE er de internationale menneskerettighedskonventioner, der "påtvinger" Danmark at have en sådan lovgivning – herunder at eksempelvis FN's racediskriminationskonvention, som vi i 1971 indførte i dansk lov, netop ikke omfattede beskyttelse pga. religion, men alene pga. race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse.

Hvis man afkriminaliserede blasfemi ved at afskaffe §140, ville vi som samfund ikke længere kunne modvirke offentlig afbrænding af en religions helligste skrifter som Koranen eller Bibelen eller f.eks. et kors. Det samme gælder offentlig urinering eller tilsvarende på f.eks. Bibelen og Koranen.

Endelig synes det at være lidt af et "selvmål" for fortalernes for afskaffelse, når: "En ophævelse af straffelovens § 140 vil betyde, at udlændinge, der har ophold i Danmark som religiøs forkynder mv., jf. udlændingelovens § 9 f, ikke kan få inddraget deres opholdstilladelse og ikke kan udvises med den begrundelse, at den pågældende er dømt for overtrædelse af straffelovens § 140" (Se Betænkning nr. 1548, p 21).

Vi mener netop, at intolerance skal kunne retsforfølges i de værste tilfælde. Det kan bemærkes at Hizb ut-Tahrirs talsmand blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 266 b, da organisationen fremsatte trusler mod jøder. Helt tilsvarende skal udenlandske forkyndere, der fremsætter tilsvarende trusler eller hetz mod andre trossamfunds lære kunne miste opholdsgrundlaget, sådan som det er tilfældet i dag.

SOS mod Racisme og Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination vil ikke blot fraråde en ophævelse, men vil desuden anbefale, at der både ved § 140 og §266b åbnes mulighed for **subsidiær påtale**, så det bliver muligt at rejse en sag, hvor Anklagemyndigheden afviser at rejse tiltale. Det må ikke være et argument for afskaffelsen, at der kun sjældent føres sager, idet vi d.d. alene kan rejse sager via anklagemyndigheden. Derfor finder vi, at det at give trossamfund mulighed for at rejse sag efter straffelovens § 140 bør gøres til genstand for en nærmere analyse. Ligeledes bør borgere eller grupper af borgere, der udsættes for trusler, hån eller fornærdelse pga. deres seksuelle orientering, race, hudfarve, nationale eller etnisk oprindelse eller tro på tilsvarende måde have mulighed for at rejse sag, når anklagemyndigheden afviser tiltalerejsning.

Med venlig hilsen

SOS mod Racisme

Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination

Jette Møller, formand

Niels-Erik Hansen, leder

Hørings svar til Straffelovrådets udtalelse vedr. blasfemi

1. Introduktion, baggrund og historisk udvikling

Straffelovrådet har i Betænkning nr. 1548 afgivet udtalelse om ophævelse af straffelovens § 140 og de retlige konsekvenser, en sådan ophævelse vil medføre. Straffelovrådets udtalelse indeholder ikke en endelig stillingtagen til spørgsmålet om, hvorvidt straffelovens § 140 bør afskaffes men inddrager både forhold, der taler for og imod en afskaffelse.

For helhedens skyld bør det anføres, at den første blasfemibestemmelse blev indført 1866. Denne blev senere ændret, men har siden 1930 haft den form, som den har i dag. Bestemmelsen har ikke været anvendt ved domstolene siden 1971, hvor der skete frifindelse.

I det følgende vil der blive redegjort for dansk retspraxis efter straffelovens § 140. Herefter vil blasfemibestemmelsen sættes i internationalt perspektiv. Afslutningsvist vil Straffelovrådets udtalelse blive behandlet og Justitia vil fremsætte en konklusion og anbefaling hertil. For en mere detaljeret gennemgang af spørgsmålet om ophævelse af straffelovens § 140 henvises til direktør Jacob Mchangamas artikel "Konsekvenser ved ophævelse af blasfemiparagraffen" i Tidsskrift for Kriminalret, 2014.953 (december 2014).

2. Dansk retspraxis

Rigsadvokatens praksis viser, at straffelovens § 140 skal fortolkes snævert. Således har Rigsadvokaten ikke rejst tiltale siden 1971, selvom der har været ham forelagt adskillige sager. Sagerne er opført i detaljeret form som bilag til Straffelovrådets udtalelse. Nedenstående følger Justitias fremhævelser.

Især to sager er bemærkelsesværdige. Den første er Rigsadvokatens afgørelse af 20. februar 1985, hvori Rigsadvokaten anfører, at *[b]emaling på restaurant Grafittis facade rummer utvivlsomt en vanhelligelse af Kristus-figuren. Denne vanhelligelse kan vist nok karakteriseres som spottende eller forhånende. [...] Jeg er*

således af den opfattelse, at en tiltalerejsning vil kunne føre til domfældelse for blasfemi.¹ Trods denne udtalelse valgte Rigsadvokaten, at der ikke skulle rejses tiltale. Dette kritiserede Justitsministeriet, men ministeriet valgte ikke at omgøre Rigsadvokatens beslutning.

Samme resultat kom Rigsadvokaten frem til i sin afgørelse af 15. marts 2006

Selv på denne historiske baggrund må en fremstilling af profeten Muhammed som en voldelig person anses som en urigtig fremstilling, når det sker med en bombe som våben, der i nutidig sammenhæng kan opfattes som en hentydning til terrorisme. Denne fremstilling kan med god grund opfattes som en krænkelse og fornærmelse af profeten, der er et forbillede for troende muslimer.²

Rigsadvokaten afviste dog at rejse tiltale "*[u]nder hensyn til, at straffelovens § 140 efter forarbejder og praksis skal fortolkes snævert*", og derfor "*[k]an den krænkelse og fornærmelse af profeten Muhammed, som tegningen kan opfattes som, herefter ikke med den fornødne sikkerhed antages at være strafbar efter straffelovens § 140*".³

Som det fremgår af disse to sager, hvor Rigsadvokaten vurderede, at der formentlig kunne dømmes efter straffelovens § 140, men alligevel valgte ikke at rejse tiltale, udviser Rigsadvokaten stor tilbageholdenhed i sin tiltalepraksis. Sammenholdes dette med den sparsomme domspraksis, hvori seneste afgørelse (1971-dommen) medførte frifindelse, må det konkluderes, at gerningsindholdet i straffelovens § 140 reelt er udtømt. Ligeledes synes den gennemgåede praksis at vise, at straffelovens § 140 ikke længere finder praktisk anvendelse. På denne baggrund er det nærliggende at konkludere, at en ophævelse af straffelovens § 140 ikke vil have nogen retlige konsekvenser. Dog anfører Straffelovrådet, at bestemmelsen kan tænkes anvendt i forhold til eks. offentlig afbrænding af hellige bøger, jf. nedenfor afsnit 4.

¹ Rigsadvokatens afgørelse af 20. februar 1985 (journal nr. 133/85)

² Rigsadvokatens afgørelse af 15. marts 2006 (J.nr. RA-2006-41-0151)

³ Ibid

3. Internationalt

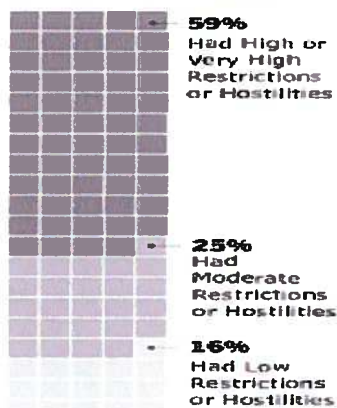
3.1 Blasfemilovgivningning i andre lande

Det fremgår af en undersøgelse foretaget af det uafhængige analyseinstitut PEW Research Center, at der i 2012 var 7 lande i Europa og 44 lande på verdensplan, der havde blasfemibestemmelser⁴.

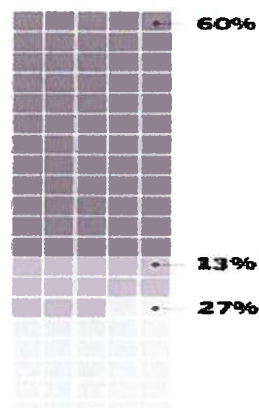
En international undersøgelse viser, at størstedelen af de lande, som har - og håndhæver- blasfemibestemmelser, også er de lande der har de største udfordringer i forhold til at overholde de basale menneskerettigheder, hvilket fremgår af figuren nedenfor.

Restrictions and Hostilities Are Higher in Countries with Anti-Blasphemy Laws*

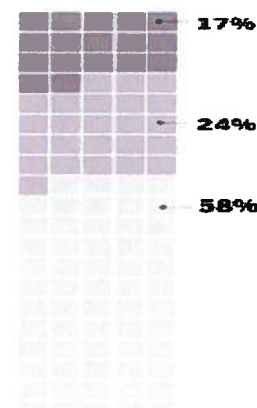
Among the 44 countries that have anti-blasphemy laws and enforce penalties for violating them...

Among the 15 countries that have such laws but do not enforce the penalties ...

While among the 139 countries that had no anti-blasphemy laws or policies ...

*Refers to laws, policies and rules that prohibit blasphemy, apostasy or defamation of religion.

Percentages may not add to 100 due to rounding.

Pew Research Center's Forum on Religion & Public Life
Rising Restrictions on Religion, August 2011

⁴PEW Research Center, "Which countries still outlaw apostasy and blasphemy"; <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2014/05/28/which-countries-still-outlaw-apostasy-and-blasphemy/>

3.1.2 Blasfemilovgivning i Skandinavien

Hvad angår Skandinavien har man i både Norge og Sverige afskaffet blasfemibestemmelserne. Det forventes, at den nye norske straffelov, hvor blasfemibestemmelsen er afskaffet, træder i kraft i 2016.

I Sverige ophævede man allerede blasfemibestemmelsen i 1970 og henviste i denne forbindelse til ytringsfriheden.

3.2 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Straffelovrådet gennemgår i bilagene til sin udtalelse et større antal domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD). Straffelovrådet kommer dog ikke frem til en decideret konklusion omkring EMD's opfattelse af blasfemibestemmelser overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 10 om ytringsfrihed på baggrund af domsgennemgangen.

Ifølge Justitias vurdering af dommene kan det konkluderes, at EMD arbejder med et "saglighedskriterie", hvor ytringen er genstand for en subjektiv saglighedsvurdering, som EMD anvender for at afgøre, om et indgreb i ytringsfriheden vedrørende kritik af religion sker i overensstemmelse med EMRK artikel 10.

Dommene bærer dog præg af, at EMD ikke har en strømlinet praksis på området. Dommene fremstår skønsprægede, og der kan således spores en betydelig grad af inkonsistens i forbindelse med EMD's domsafsigelser, der i vidt omfang afhænger af en subjektiv vurdering.

Den retspraksis, der foreligger fra EMD vedrørende krænkelse af religiøse følelser, står i diametral modsætning til udtalelser fra både Europarådets Parlamentariske Forsamling og Venedig Kommissionen, som begge har anbefalet, at medlemsstaterne ophæver deres blasfemibestemmelser⁵.

3.3. FN

ICCPR indeholder en beskyttelse af ytringsfriheden. Ligesom det er tilfældet med EMRK art. 10 kan ICCPR art. 19 gøres til genstand for visse restriktioner, jf. ICCPR art. 19 (3).

FN's Menneskerettighedskomité (herefter HRC) har i 2011 i General Comment nr. 34 udtalte, at art. 19 beskytter blasfemiske udtalelser, dog ikke i tilfælde af "hate speech", jf. ICCPR art. 20 (2).

⁵ Report on the relationship between Freedom of Expression and Freedom of Religion; [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-ad\(2008\)026.aspx](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-ad(2008)026.aspx) og FN's Menneskerettighedskomité, General Comment nr. 34, CCPR/C/GC/34, pkt. 48

Begrundelsen herfor er en lighedsbetragtning, hvor HRC ikke finder det legitimt at beskytte religiøse grupper, når sekulære grupper ikke nyder lignende beskyttelse.

ICCPR er ikke inkorporeret i dansk ret og kan på denne baggrund ikke tilsidesætte en dansk lovbestemmelse i konflikttilfælde, men det må dog antages at stemme bedst overens med Danmarks internationale forpligtelser, at vi ikke har en straffelovsbestemmelse der er direkte i strid med internationalt vedtagne menneskeretlige bestemmelser.

4. Straffelovrådet udtalelse og Justitias kommentarer

Ved vurderingen af, om straffelovens § 140 skal ophæves, findes der både argumenter, der taler for og imod en ophævelse. Disse behandles i det følgende.

4.1 Argumenter imod ophævelse

Straffelovrådet anfører, at en offentlig spot eller forhånelse rettet mod nogens tro af så grov karakter, at straffelovens § 140 ville kunne anvendes, er udtryk for en så grov krænkelse af andres følelser, at den bør kunne imødegås ved straf. Det vil ifølge Straffelovrådet medføre, at der vil være tilfælde, hvor myndighederne ikke vil have samme mulighed for at gribe ind over for en offentlig afbrænding af Biblen eller Koranen eller en offentlig urinering eller tilsvarende adfærd i forhold til Bibelen, Koranen eller andre hellige skrifter.

Straffelovsrådet udtaler desuden at" [...] hvis den indledende offentlige spot eller forhånelse er strafbar efter straffelovens §140, vil det kunne virke præventivt i forhold til, at sådan spot eller forhånelse overhovedet finder sted med den deraf følgende risiko for, at personer, der føler sig krænket, forstyrrer den offentlige orden. Det vil endvidere give politiet mulighed for at gribe tidligt ind over for den offentlige spot eller forhånelse og dermed eventuelt afværge, at personer, der føler sig krænket, i en form for selvtægt begår hærværk eller vold eller fremsætter trusler"

Som endnu en ulempe ved at fjerne blasfemibestemmelsen nævner Straffelovrådet at, »Uden for Danmark, hvor baggrunden for en ophævelse af straffelovens § 140 vil kunne blive forenklet og eventuelt også bevidst fordrejet, vil der kunne være risiko for, at politiske eller religiøse ledere vil kunne udbrede en opfattelse om en ophævelse af straffelovens §140 som et religionsfjendtligt signal og i værste fald som et fjendtligt signal ikke

alene mod religion generelt, men i særlig grad mod bestemte religioner.« Straffelovrådet fremhæver det som en særlig overvejelse, hvorledes ophævelsen vil blive modtaget i udlandet.⁶

Justitia anfører imod en ophævelse, at det ikke fuldstændigt kan udelukkes, at blasfemiparagraffen har en præventiv effekt i forhold til indholdet af den offentlige debat, og at en ophævelse derfor risikerer at medføre en stigning i antallet af grove og forhånende ytringer mod trosretninger. Det kan heller ikke udelukkes, at en ophævelse vil have en symbolsk effekt, der kan medføre øget modvilje og ængstelse blandt medlemmer af religiøse minoriteter, der kan opfatte en ophævelse som en legitimering af hån og spot rettet mod dem. Internationalt risikerer en ophævelse at blive opfattet som en unødigt provokation i forlængelse af de stærke reaktioner oven på Jyllands-Postens publicering af karikaturtegningerne, og det kan tænkes, at kræfter i visse lande vil bruge en ophævelse til at opildne en stemning op mod Danmark blandt deres befolkninger og i internationale fora. Ifølge PET og Center for Terroranalyse har Muhammedtegningerne »været de vigtigste årsager til at Danmark er blevet udpeget af Al-Qaeda og andre militante islamister, som et legitimt og højt prioriteret terrormål«. Det kan vel ikke fuldstændigt udelukkes, at der vil komme fornyet fokus på dette emne som følge af en ophævelse og dermed potentielt en øget terrortrussel. Disse hensyn kunne ud fra en pragmatisk tilgangsvinkel tale for at bibeholde bestemmelsen, eftersom de mest betænkelige aspekter af bestemmelsen er teoretiske grundet den manglende håndhævelse

4.2 Argumenter for ophævelse

Straffelovrådet sætter først straffelovens § 140 i perspektiv i forhold til samfundsudviklingen;

*Det kan anføres, at samfundsudviklingen har gjort straffelovens § 140 utidssvarende.*⁷ I forhold til ytringsfriheden og den heraf afledte fortolkning af straffelovens § 140 anfører Straffelovrådet, at *[s]om følge af det ændrede syn på, hvad der udgør acceptable begrænsninger af ytringsfriheden, fortolkes straffelovens § 140 ifølge straffelovrådet i dag væsentligt mere snævert, end da bestemmelsen blev vedtaget i 1930.*⁸

Straffelovrådet udtaler videre, at *[e]ftersom forstyrrelse af den offentlige orden under alle omstændigheder kan mødes med strafferetlige sanktioner efter straffeloven eller ordensbekendtgørelsen, vil en ophævelse af straffelovens § 140 næppe gøre nogen forskel i forhold til den [...] form for forstyrrelse af den offentlige orden – hvor de personer, der offentligt spotter eller forhåner andres troslærdomme og gudsdyrkelse, også er dem, der*

⁶ Straffelovsrådets udtalelse S. 32

⁷ Straffelovsrådets udtalelse S. 24

⁸ Ibid. S. 26

forstyrrer den offentlige orden eksempelvis ved hærværk, vold eller trusler. Dette gælder også, hvor spotten eller forhånelser tager form af en offentlig [afbrænding] af hellige bøger.⁹

Straffelovrådet opstiller endvidere en række scenarier, hvor en bogafbrænding vil være omfattet af andre bestemmelser end strfl § 140. Disse vurderinger foretages i udtalelsens afsnit 3.4.1-3.4.6. Videre udtaler Straffelovrådet, at det også kan *anføres, at straffelovens § 140, som i en længere årrække ikke har været anvendt i praksis, ikke synes at tjene noget praktisk behov.¹⁰*

Om den indskrænkende fortolkning af straffelovens § 140 anfører Straffelovrådet, at det *ses som en fordel, at en ophævelse af bestemmelsen vil fjerne anledningen til at indgive anmeldelse for blasfemi vedrørende meningstilkendegivelser, der efter en nutidig fortolkning af straffelovens § 140 ikke er strafbare. Derved undgås at stille i udsigt, at der kan komme noget ud af en sådan anmeldelse, og dermed den skuffelse – og eventuelt vrede – der kan være forbundet med, at anmeldelsen ikke fører til retsforfølgning.¹¹*

I henhold til det ressourcemæssige element ved en ophævelse af bestemmelsen anfører Straffelovrådet, at *[d]et undgås også, at politiet og anklagemyndigheden skal bruge ressourcer på at behandle anmeldelser af forhold, som ikke er strafbare.¹²*

Justitia bemærker, at det taler mest grundlæggende for en ophævelse, at § 140 udgør en begrænsning af ytringsfriheden, der er en fundamental værdi i en demokratisk retsstat. Det er også vanskeligt at opstille en klar definition af, hvilke ytringer der er »forhånende« og »spottende«, ligesom den særlige beskyttelse af religiøse følelser er uforenelig med et lighedsprincip, eftersom sekulære livsopfattelser ikke er omfattet af samme beskyttelse.

Eksempelvis blev et beslutningsforslag fra DF fra 2012¹³ om at gøre det strafbart at brænde dannebrog forkastet af et stort flertal i folketinget. Daværende justitsminister Morten Bødskov begrundende afvisningen af beslutningsforslaget med: ”efter denne mere tekniske indvending mod beslutningsforslaget vil jeg dog gerne understrege, at regeringen ikke på nogen måder har nogen sympati for eksempelvis en afbrænding af Dannebrog, men muligheden for, at man frit kan kritisere Danmark og det danske samfund, er nu engang

⁹ Ibid. S. 33

¹⁰ Ibid. S.27

¹¹ Ibid. S. 26

¹² Ibid. S. 27

¹³ Tilgængeligt her: <http://www.ft.dk/samling/2011/beslutningsforslag/b82/beh1-89/2/forhandling.htm?startItem#nav>

noget, der er helt centralt for ytringsfriheden her i landet. Vi lægger i Danmark vægt på, at der er en udstrakt grad af ytringsfrihed. Man skal i et demokratisk samfund som det danske frit kunne ytre sig kritisk om landet. Den danske lovgivningsmagt bør derfor efter regeringens opfattelse derfor ikke kriminalisere meningstilkendegivelser, hvorved Danmark kritiseres, uanset hvordan denne kritik af Danmark bliver utrykt. Det gælder også, hvis kritikken udtrykkes ved en afbrænding af det danske flag. En sådan kriminalisering rettet mod meningstilkendegivelser ville i øvrigt også kunne rejse visse spørgsmål i henhold til bestemmelserne om ytringsfrihed i den europæiske menneskerettighedskonvention, nemlig dens artikel 10”.

Mens daværende justitsminister således lægger vægt på en udstrakt grad af ytringsfrihed, synes samme regerings nuværende justitsminister Mette Frederiksen at indtage en anden holdning, når hun begrundet beslutningen om ikke at afskaffe blasfemiparagraffen med følgende: ”Men samtidig peger Straffelovrådet på, at hvis man afskaffer bestemmelsen, vil der kunne forekomme offentlige afbrændinger af hellige bøger som Biblen og Koranen, som myndighederne ikke vil kunne gribe ind over for. Jeg har svært ved at se, hvordan vi får et stærkere samfund, eller hvordan det vil kunne berige den offentlige debat, hvis man gjorde det lovligt at brænde hellige bøger”.

Så vidt vides findes der ikke eksempler på straffesager vedrørende afbrænding af Koranen eller Biblen herhjemme. Det er derfor betænkeligt, at der ifølge regeringen og den nuværende justitsminister ikke synes at gælde samme hensyn i forhold til en potentiel afbrænding af Dannebrog, som til en potentiel afbrænding af hellige bøger. På baggrund af ovenstående synes regeringen således på den ene side at opfatte afbrænding af Dannebrog som beskyttet af ytringsfriheden, mens afbrænding af hellige bøger som eksempelvis Koranen og Biblen ikke bør nyde sådan beskyttelse. En sådan form for inkonsistens forholder Justitia sig kritisk overfor og anbefaler derfor, at forhånelser af alle former for nationale, religiøse mm symboler bør være beskyttet af ytringsfriheden uanset, om det måtte krænke religiøse eller nationale følelser.

Det forhold, at blasfemiparagraffen ikke længere håndhæves, er ikke en uigenkaldelig garanti for, at det aldrig vil blive tilfældet i fremtiden. Da en religiøs fundamentalist myrdede den hollandske filminstruktør Theo Van Gogh, foreslog den daværende hollandske justitsminister, at landets sovende blasfemiparagraf skulle strammes for at forhindre fremtidig religiøs vold. Under Muhammed-krisen udtrykte fremtrædende danske jurister også ønske om, at Jyllands-Posten blev tiltalt, og blasfemiparagraffen skærpet. Som nævnt var Norge i 2008 tæt på at kriminalisere »kvalificerede angreb på religiøse følelser«. I det omfang at samfundsudviklingen ændrer sig i retning af mindre accept af ytringer, der krænker religiøse følelser, eksempelvis på grund af

truslen om terrorangreb og social uro, kan det derfor ikke fuldstændigt udelukkes, at bestemmelsen vil få nyt liv.

Der synes ikke at være noget empirisk grundlag, der understøtter bestemmelsens reelle beskyttelsesinteresse og kernefunktion om at udgøre et præventivt værn i forhold til religiøst betinget vold og social uro og dermed en garant for den sociale fred. Internationalt set er det et fåtal af europæiske stater og liberale demokratier, der stadig kriminaliserer blasfemi. I størstedelen af de lande, der bibeholder et sådant forbud, anvendes sådanne bestemmelser til at undertrykke religiøse minoriteter og forhindre kritik af magthavere og dominerende religiøse institutioner. Endvidere ophævede Holland deres blasfemi bestemmelse i 2013, men landet har tilsyneladende ikke oplevet den slags vold og uro, som der advares mod i Straffelovrådets udtalelse. At bibeholde en bestemmelse, hvis indhold ikke længere stemmer overens med et samfunds grundlæggende værdier ud fra en potentiel risiko for, at ekstremister vil begå vold eller terror, synes desuden at være en betænkelig legitimering af anti-demokratiske værdier. En fastholdelse af blasfemiparagraffen gør det samtidigt sværere på troværdig vis at kritisere blasfemibestemmelser og håndhævelsen deraf i ikke-demokratiske lande. I et demokratisk samfund, som det danske, bør hensynet til grundlæggende frihedsrettigheder som udgangspunkt gå forud for mere pragmatiske hensyn. På den baggrund synes det på høje tid at ophæve straffelovens § 140

4.3 Straffelovrådet "konklusion" og Justitias anbefaling

Afslutningsvis konkluderer Straffelovrådet:

Som det fremgår heraf, kan der – afhængig af, hvordan man vægter hensyn til ytringsfrihed, beskyttelse mod krænkelse af følelser, mulighed for at opretholde samfundsmæssig ro og statens forhold til fremmede magter, og hvordan man ser på demokrati, religion og mindretalsbeskyttelse – anføres en række fordele og ulemper ved at ophæve straffelovens § 140.

En stillingtagen til, om straffelovens § 140 bør ophæves, vil bero på en samlet vurdering af de forskelligartede hensyn, der gør sig gældende.¹⁴

¹⁴ I det hele ibid. S. 39

På baggrund af denne åbne konklusion og henset til, at der ikke er noget retlig grundlag for at bevare § 140 vurderer Justitia, at beslutningen om ophævelse af bestemmelsen reelt må bero på en retspolitisk vurderingen af de signaler, Danmark ønsker at sende internationalt, herunder hvordan Danmark ønsker at fremstå i forhold til beskyttelse af de basale frihedsrettigheder, herunder ytringsfriheden.

Med udgangspunkt i dette og på baggrund af ovenstående hensynsafvejning anbefaler Justitia, at straffelovens § 140 ophæves.

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

RPF høringssvar vedr. Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi

Retspolitisk Forening bemærker overordnet, at foreningen støtter en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi, idet foreningen ikke finder, at det er relevant at opretholde en bestemmelse, der ikke har ført til egentlig domfældelse siden 1938 (idet der dog blev vedtaget en indenretlig bøde i 1946).

Straffelovrådets gennemgang af tiltalepraksis har endvidere vist, at anklagemyndigheden har været yderst tilbageholdende med at rejse tiltale for overtrædelse af bestemmelsen. Bestemmelsen er således i tiltagende grad over de senere årtier blevet fortolket indskrænkende under hensyn til bl.a. Grundlovens § 77 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 10 om ytringsfrihed.

Foreningen finder, at religiøse følelser i dag er tilstrækkeligt beskyttet gennem straffelovens § 266 b ("racismeparagraffen"), der forbyder udtalelser og andre meddelelser, som fremsættes offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds, og som truer, forhåner eller nedværdiger en gruppe af mennesker på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. I denne sammenhæng bemærker foreningen, at straffelovens § 266 b beskytter *individer og grupper* mod krænkelser på baggrund af bl.a. tro, hvilket i denne sammenhæng må anses for at være det centrale, mens straffelovens § 140 beskytter *selve religionens* hellige skrifter, trosbekendelse mv.

I samme sammenhæng finder foreningen, at der er anledning til at ophæve straffelovens § 139, stk. 2, der kriminaliserer usømmelig behandling af ting, der hører til en kirke og anvendes til kirkeligt brug, idet denne bestemmelse ligeledes har selve religionen som beskyttelsesobjekt.

Af Straffelovrådets udtalelse fremgår, at en del af de grovere forhold, der formentlig i dag ville kunne føre til domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 140 eller § 139, stk. 2, samtidig vil indebære en overtrædelse af andre straffebestemmelser i lovgivningen, og dermed fortsat vil være strafbare, selv om de to pågældende bestemmelser ophæves. Det gælder eks. i en situation, hvor der udøves hærværk mod genstande, der tilhører en kirke – i dette tilfælde vil det objektive gerningsindhold i straffelovens § 291 om hærværk være realiseret. Ligeledes vil eksempelvis offentlig afbrænding af Bibelen eller Koranen efter omstændighederne kunne straffes efter ordensbekendtgørelsen.

Foreningen anerkender, at der vil kunne opstå situationer, hvor der efter gældende lovgivning vil kunne idømmes straf efter straffelovens § 140 eller § 139, stk. 2, hvor forholdet ikke samtidig er omfattet af andre straffebestemmelser, og hvor situationen potentielt vil kunne medføre en forstyrrelse af den offentlige orden, måske navnlig i tilfælde af, at de to straffelovsbestemmelser ophæves.

På trods af dette finder foreningen dog, såvel på baggrund af det generelle hensyn til beskyttelse af ytringsfriheden som grundrettighed, som af hensyn til størst mulig klarhed i lovgivningen gennem afskaffelse af lovbestemmelser, der ikke finder anvendelse i praksis, at det vil være mest hensigtsmæssigt, at straffelovens § 140 og 139, stk. 2, ophæves.

Hermed vil dansk ret også blive bragt i overensstemmelse med nyere anbefalinger fra Europarådet om, at blasfemi som sådan ikke bør være kriminaliseret.

30. april 2015

Bjørn Elmquist

formand

Emil M. Jelstrup

bestyrelsesmedlem

strafferetskontoret@jm.dk

Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi

KL har den 27. februar 2015 modtaget høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi.

KL har i denne forbindelse ingen kommentarer.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Natalia Lehnسدal'. The signature is written in a cursive, flowing style.

Natalia Lehnسدal

Den 19. marts 2015

Sags ID: SAG-2015-01570

Dok.ID: 1995343

MAGR@kl.dk

Direkte

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 1/1

BISKOPPEN
OVER
VIBORG
STIFT

Viborg, den 23. april 2015
Løbenr. 38149/15
BAB/mni

Justitsministeriet
Att.: Konsulent Ketilbjørn Hertz

Sendt via mail: jm@jm.dk

På vegne de danske biskopper, dog undtaget biskoppen over Helsingør Stift, der selv afgiver en udtalelse, skal jeg herved fremkomme med en udtalelse til Justitsministeriets skrivelse af 27. februar 2016.

Det fremgår af skrivelsen, at Justitsministeriet beder om en udtalelse om Strafferådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014)

Det fremgår endvidere til orientering, at regeringen har besluttet ikke at stille forslag om at ophæve straffelovens § 140 om blasfemi.

Straffelovsrådet blev ved brev af 17. januar 2011 af Justitsministeriet bedt om at behandle de juridiske konsekvenser ved en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi.

Straffelovsrådet gør i sin udtalelse opmærksom på, at der i forbindelse med en eventuel ophævelse af blasfemi-paragraffen er en interessekonflikt, med på den ene side ytringsfriheden og på den anden side religionsfriheden, begge dele fastsat i Grundlovens § 67 og 77.

Retten til at ytre sig frit kolliderer med retten til at udøve sin religionsfrihed, når ytringen krænker troen og/eller de mennesker, der bekender sig til den pågældende tro.

Straffelovens § 140 har ikke været anvendt siden i 70'erne, men som det anføres af Straffelovsrådet, er denne manglende brug af bestemmelsen ikke noget argument for at ophæve bestemmelsen. Den manglende brug gennem mange år udelukker således ikke, at bestemmelsen har haft en adfærdsregulerende virkning, og det kan være et nyttigt instrument i mulige fremtidige særlige alvorlige situationer.

Det anføres endvidere, at en ophævelse af straffelovens § 140 ikke alene vil kunne blive opfattet som et signal om, at religiøse følelser i dag anses for mindre væsentlige, men også som et signal om, at det ligefrem er moralsk acceptabelt med vilje at krænke sådanne religiøse følelser ved offentlig spot og forhånelse.

Biskop Henrik Stubbjær

Viborg Stift · Bispegården · Domkirkestræde 1 · 8800 Viborg
Telefon 8662 0911 / 2329 6600 · E-mail: kmvib@km.dk · www.viborgstift.dk

En særlig overvejelse er derefter efter Straffelovrådets opfattelse, hvordan en ophævelse af straffelovens § 140 vil blive opfattet uden for Danmark.

Endvidere peger Straffelovsrådet på, at hvis straffelovens § 140 ophæves, vil der i princippet kunne forekomme offentlige afbrændinger af biblen og koranen eller andre tilsvarende skrifter, som myndighederne ikke vil kunne gribe ind over for, hvis afbrændingen ikke umiddelbart fører til forstyrrelse af den offentlige orden.

Biskopperne finder ikke, at hensynet til ytringsfriheden på nuværende tidspunkt tilsiger, at blasfemi-paragraffen skal ophæves.

Med venlig hilsen

Henrik Stubkjær

Den 28. april 2015
Dok.nr. 43756/15

Justitsministeriet
strafferetskontoret@jm.dk

Justitsministeriet har den 27. februar 2015 anmodet om en udtalelse om Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi.

I denne anledning har jeg følgende bemærkninger:

Religionsfrihed og ytringsfrihed er begge en umistelig del af den samfundsopfattelse, som det danske samfund bygger på. Religionsfrihed betyder ikke frihed fra religionskritik, og en fastholdelse af straffelovens § 140 vil kunne tolkes som et signal om, at religioner eller religiøse personer skulle befinde sig i en særlig urørlighedszone, hvor de ikke må kritiseres.

Dette svarer for det første ikke til dansk tradition, hvor der er mangfoldige eksempler på, at bl.a. folkekirkelige personer og grupper har kunnet latterliggøres og udstilles i litteratur, ved revyer eller i de elektroniske medier. I dansk tradition har dette betydet en udfordring til folkekirken om at formulere sig positivt om sin status og anliggende.

Det vil for det andet være umuligt at operere med en retstilstand, ifølge hvilken grupper eller personer, der måtte benytte enhver anledning til at føle sig krænkede, skulle opnå en rettilighed til ikke-krænkelse. Krænkelse er en subjektiv følelse. Den lader sig ikke måle, den er ikke altid til at forudse på forhånd. Hertil kommer som noget meget væsentligt, at påberåbelsen af fritagelse fra krænkelse meget vel kan misbruges til undertrykkelse af anderledes tænkende.

Jeg er for det tredje uenig i straffelovrådets udtalelse om, at en ophævelse af straffelovens § 140 ikke alene vil blive opfattet som et signal om, at religiøse følelser i dag anses for mindre væsentlige, men også som et signal om, at det ligefrem er moralsk acceptabelt med vilje at krænke sådanne religiøse følelser ved offentlig spot og forhånelser. Den sidste sætning udtrykker efter min mening en paternalistisk holdning i moralsk henseende over for den danske befolkning. Det er en holdning, som jeg ikke finder nogen anledning til at understøtte.

Derimod ser jeg for det fjerde en ophævelse af § 140 som et signal om, at religionsfrihed står over blasfemiparagraffen, samt at det er legitimt frit at udøve sin religion og frit at konvertere, uden at dette kan komme i konflikt med en blasfemiparagraf.

Med venlig hilsen

Lise-Lotte Rebel

Kopi til øvrige biskopper

Jmt. modt.

30 APR. 2015

CZESLAW KOZON

ROMERSK-KATOLSK BISKOP AF KØBENHAVN

GL. KONGEVEJ 15

DK-1610 KØBENHAVN V

2015-731-0046 (KKB)

Justitsministeriet, Strafferetskontoret
Sendt pr. mail til strafferetskontoret@jm.dk

København, den 29. april 2015

Med høringsbrev af 27. februar 2015 har Justitsministeriet udbedt sig en udtalelse om Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi.

Jeg takker mange gange for denne henvendelse, og på baggrund af den ønsker Den katolske Kirke i Danmark at udtale følgende:

Religionskritik er et uundværligt element i enhver sund religiøsitet og dialog mellem forskellige konfessioner og religioner. Vi lægger derfor vægt på Straffelovrådets opfattelse, nemlig "at straffelovens § 140 fortsat kriminaliserer en række handlinger, der har karakter af grovere former for spot eller forhånelse, men at bestemmelsen ikke udgør en hindring for religionskritik. Det gælder også i forhold til skarpt formuleret religionskritik, herunder kritik af, at religion misbruges som begrundelse for at undertrykke eller begå overgreb mod andre mennesker." Som argument for afskaffelse af straffelovens § 140 anføres ofte, at den er en indskrænkning af ytringsfriheden, og dermed hindrer religionskritik. Det, § 140 vil værne imod, er hån og spot og ikke religionskritik. Sund og saglig og dermed undertiden nødvendig religionskritik foregår med udgangspunkt i religionernes lære og praksis og ikke med hån og spot, som blot vil virke polariserende og sjældent berøre endside løse de seriøse spørgsmål i en kritik.

Straffelovrådet noterer, at "begrænsningen til spot og forhånelse, der sker offentligt, indikerer sammen med bestemmelsens placering i straffelovens kapitel 15 om forbrydelser mod den offentlige fred og orden, at straffelovens § 140 også tjener det videregående formål at beskytte mod den forstyrrelse i form af strafbare trusler, vold, hærværk mv., som offentlig spot eller forhånelse af troslærdomme og gudsdyrkelse eventuelt kunne forårsage. Efter nogles opfattelse er dette selve hovedformålet med straffelovens § 140," og i en artikel i Kristeligt Dagblad den 12. marts 2015 uddyber formanden, landsretspræsident Bent Carlsen, dette med ordene: "Derfor er det også hensynet til den offentlige ro og orden, og ikke beskyttelsen af religiøse følelser i sig selv, som er det afgørende argument for at bevare paragraffen."

Straffelovrådet konstaterer, at "hvis straffelovens § 140 ophæves, vil der derfor principielt kunne forekomme offentlige afbrændinger af Bibelen eller Koranen, som myndighederne ikke vil kunne gribe ind overfor, hvis afbrændingen ikke umiddelbart fører til forstyrrelse af den offentlige orden, men f.eks. har den (forventelige) virkning, at en gruppe af personer på et senere tidspunkt – eventuelt flere dage senere – som en form for hævn eller voldelig protest foranstalter uroligheder. [...] Afhængig af de nærmere omstændigheder vil sådanne offentlige afbrændinger af Bibelen eller

Koranen kunne give anledning til stærke reaktioner – herunder eventuelt voldelige reaktioner både her i landet og i udlandet."

"Uden for Danmark," noterer Straffelovrådet, "hvor baggrunden for en ophævelse af straffelovens § 140 vil kunne blive forenklet og eventuelt også bevidst fordrejet, vil der kunne være risiko for, at politiske eller religiøse ledere vil kunne udbrede en opfattelse om en ophævelse af bestemmelsen som et religionsfjendtligt signal og i værste fald som et fjendtligt signal ikke alene mod religion generelt, men i særlig grad mod bestemte religioner."

Efter vor opfattelse er blasfemiparagraffens betydning derfor, at den yder et afgørende bidrag til at beskytte borgerne mod voldelige handlinger eller anden skade.

Paragraffen er med til at forebygge, at radikaliserede elementer kan føle deres ekstremisme legitimeret af grov hån og spot.

Danske borgere bør kunne rejse frit og trygt rundt i verden, uden frygt for at vise deres pas frem, og uden at være blevet til en skydeskive, blot fordi de er fra Danmark.

Borgerne skal heller ikke udsættes for den nærliggende risiko for at miste deres arbejdsplads eller erhvervsgrundlag som følge af reaktioner på en lovliggørelse af afbrænding af koranen eller urineren på den.

Konklusion:

Straffelovens § 140 bør ikke ophæves. Selv om sigtet med den i den sidste ende ikke er at tage hensyn til religiøse menneskers følelser, men at sikre den offentlige orden og fred, er hensynet til disse følelser ikke helt uden betydning.

Afbrænding af Koranen er en ytring, som i nutidens globaliserede verden med stor sikkerhed vil føre til angreb på den offentlige orden og fred.

Regeringen har derfor gjort rigtigt i at opgive en ellers påtænkt ophævelse af straffelovens § 140.

+

+ Czeslaw Kozon
biskop

Fra: Eksperimental Forlag [eforlag@mail.dk]
Sendt: 11. marts 2015 11:20
Til: £Strafferetskontoret (951s18)
Emne: Ang. ophævelse af straffelovens § 140 om Blasfemi.

Den Rumænske Ortodokse Menighed i Aarhus

-
-
Ang. ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi

-
-
Efter drøftelse i vores bestyrelse blev vi enige at Den rumænsk ortodokse menighed i Aarhus er imod en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi.

På vegne af bestyrelsen.

Med venlig hilsen
Nicolae Matei
formand

Tlf.: +45 86 232203
Mobil: +45 24235270
Gartnervænget 58
DK - 8382 Hinnerup

Please consider the environment before printing this e-mail

mosaiske.dk

DET JØDISKE SAMFUND I DANMARK

Krystalgade 12
Postboks 2015
1012 København K
T: +45 33 12 88 68
mt@mosaiske.dk
www.mosaiske.dk

28. april 2015

Vi har den 27. februar 2015 modtaget Straffelovsrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140, om blasfemi (betænkning nr. 1548).

I denne forbindelse har vi følgende bemærkninger:

1. Fri meningsdannelse

Det er vores ønske, at debatten og kritikken – også om religioner, herunder jødedommen – grundlæggende skal være så fri som det er muligt med skyldig hensyntagen til de begrænsninger, som f.eks. racismeparagraffen indebærer. Vi bemærker i denne forbindelse, at vi er enige i Straffelovsrådets vurdering af, at straffelovens § 140, i nyere tid ikke har udgjort nogen juridisk hindring for offentlig og politisk debat, kritik, hån, spot og latterliggørelse af religioners troslærdom eller gudsdyrkelse. Det er på denne baggrund vores opfattelse, at bestemmelsen ikke hindrer den fri meningsdannelse, herunder hverken debat, kritik eller ytringer.

2. Tendenser

Vi bemærker med bekymring, at der over de seneste par år har været tendenser i både i diverse debatmiljø og lovgivning, hvorefter minoriteters rettigheder og religiøse livsførelse positivt indskrænkes. Dette betragter vi bl.a. som et udtryk for en samfundsudvikling, hvor der udvises en lavere grad af tolerance over for danske borgere, der tilhører en religiøs minoritet. Det klareste eksempel på disse tendenser er for Det Jødiske Samfunds vedkommende kommet til udtryk ved forbuddet mod religiøs slagtning, mens det i debatmiljøet navnlig har været debatten omkring omskæring af drenge, der har været genstand for gentagne diskussioner.

Det er i den forbindelse vores overbevisning, at et af formålene med straffelovens § 140 er at sikre danske borgere, der tilhører en minoritetsreligion, mod verbal forfølgelse. Bestemmelsen er således bl.a. et udtryk for samfundets særlige pligt til at sikre en vis beskyttelse af danskere, der ikke tilhører majoritetens religion, idet ekstreme former for hån, spot og latterliggørelse, i visse (teoretiske) tilfælde kan medføre juridiske konsekvenser.

3. Konklusion

Vi anser det for yderst tvivlsomt, om en ophævelse af straffelovens § 140, vil have nogen som helst positiv betydning eller effekt i forhold til samfundets rammer for religionsdebatten. Tværtimod frygter vi, at de tendenser, der særligt er kommet til udtryk gennem de seneste par år, vil blive yderligere forstærket. Konsekvensen heraf vil være en ringere beskyttelse af og tolerance over for religiøse minoriteter.

På baggrund heraf indstiller Det Jødiske Samfund i Danmark til, at straffelovens § 140, ikke bør ophæves.

Dan Asmussen

Formand for Det Jødiske Samfund i Danmark

Fra: beth_don@post.tele.dk
Sendt: 26. marts 2015 01:12
Til: £Strafferetskontoret (951s18)
Emne: Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi .

Fonden Guds Verdensvide Kirke, Danmark har ingen yderligere kommentarer til ophævelse af Straffeloven § 140 eller dens juriidiske konsekvenser herefter.

På vegne af Fonden Guds Verdensvide Kirke, Danmark
Ældste Donald Boddie

Fra: Buddhistisk Center København [copenhagen@diamondway-center.org]
Sendt: 29. april 2015 21:47
Til: £Strafferetskontoret (951s18)
Cc: BESTYRELSEN KKS
Emne: Re: Høring over Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi (betænkning nr. 1548/2014) - 2015-731-0046/*Journaliseres på sagen og til KHE/MJO*

Kære Justitsministerium

Tak for jeres henvendelse.

Karma Kadjy Skolen har følgende udtalelse til Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens §140 om blasfemi:

"Karma Kadjy Skolen har ingen betænkeligheder ved forslaget om ophævelse af straffelovens § 140"

Med venlig hilsen

Anne Gregersen
på vegne af Karma Kadjy Skolens bestyrelse

Den 27/02/2015 kl. 12.00 skrev Justitsministeriet <jm@jm.dk>:

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

<image001.gif>
Fælles service
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

<Straffelovrådets udtalelse (betænkning nr. 15482014) [DOK1456069].PDF><Høringsliste [DOK1328104].pdf><Høringsbrev andre [DOK1446527].pdf><fesdPacket.xml>

Fra: Dansk Muslimsk Forening [formand@danskmf.dk]
Sendt: 20. april 2015 21:51
Til: £Strafferetskontoret (951s18)
Emne: vedr. udtalelse om ophævelse af §140

Kære Ketilbjørn Hertz,

Vi vil gerne takke jer for jeres brev dateret den 27. februar 2015 om høring over straffelov rådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens §140 om blasfemi betænkning nr. 1548/2014.

Det er os en glæde at kunne bidrage med vores tanker og synspunkter for at varetage vores allesammen interesser herhjemme.

Som et Shiamuslimsk trossamfund i Danmark er Imam Ali moskeen ikke enige i at straffelovens § 140's ophævelse vil kunne være til gavn for samfundets individer og især deles de religiøse minoriteter såsom jøder, kristne, muslimer og andre religiøse grupper.

Efter nærmere drøftelse med en del af de muslimske organisationer, moskeer og tilholdssteder er vi noget frem til følgende synspunkt ift. ophævelsen.

Til trods for at blasfemi paragraffen ikke har været så beskyttende for danske muslimer under 2007 karikaturtegningerne og derefter, mener vi stadig at den skal beholdes samt aktiveres og udbygges så den kan beskytte alle de religiøse symboler der kan udsættes for hån og spot under blandt andet ytringsfrihedens fane.

Vi vil ikke gøre os klogere end jurister på de juridiske konsekvenser for ophævelsen, dog mener vi at de sociale konsekvenser samt Danmarks internationale ry for den almene danskers ret for udøvelse af sine religiøse overbevisninger uden hån eller krænkelser kan være på spil.

I Danmark har vi altid nydt de ytringsgoder vi har og har værnet om i årtier men ved at vi bliver mindre beskyttende for folks overbevisninger og deres ret for ikke at blive hånet eller deres forbilleders, syntes vi kan være problematisk og alarmerende.

I forvejen går vi igennem hårde tider herhjemme siden de tragiske hændelser der fandt sted i København og danskere bliver afprøvet på deres nationale følelse samt tilhold til Danmark.

Unge mennesker der døjer med kriminalitet finder desværre omsorg hos ekstreme religiøse miljøer der bruger alle de undskyldninger de kan for at skabe og tegne et fjendtligt billede af Danmark og vesten. Ved at vi vælger at ophæve denne juridiske "beskyttelse" af borgere med religiøse overbevisninger, kan vi stå overfor uendelige misforståelser og misfortolkninger blandt minoriteter både herhjemme og udenfor det danske rige.

Sikkerhedsmæssigt kan sådan en ophævelse endda muligvis øge terrortruslen mod Danmark hvis sådanne en nyhed skulle misbruges af de forkerte hænder ligesom de optrapninger vi oplevede under karikaturkrisen i 2007 af vidtgående imamer og fortalere for religion.

Igennem de mange kriser Danmark har været igennem, har vi lært at se på disse vigtige og afgørende beslutninger med mange briller og især de sikkerhedsmæssige forhold der kunne vedrører os alle og vore børns.

På baggrund af ovenstående, ser vi frem til at der, tværtimod, bliver fokuseret på at udforme og udvide straffelovens § 140 så den kan beskytte de religiøses ret til at se op til de religiøse symboler som de behager, uden at blive trådt over tæerne og uden at blive udsat for krænkelser under ethvert navngivning eller ytringsret.

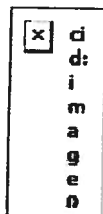
Vi håber på at denne korte redegørelse samt udtalelse kunne være til gavn for de relevante instanser samt en øjenåbner for de utallige negative konsekvenser sådanne en ophævelse måtte bringe med sig.

Vi glæder os til at kunne give vores mening til kende til en høring omkring udvidelsen af straffelovens § 140 så den kan sikre alle religiøse danskere retten til tro på hvad de ser passende.

Med Venlige Hilsner / Best regards

Murtaza Al Shawi

Kontaktperson

Imam Ali Moske

Den danske afdeling

مسجد الامام علي (ع) في كوبنهاغن/ مملكة الدنمارك

Vibevej 23, 2. sal.

2400 Kbh. NV

Telefon: +45 38100078

Telefon 2: +45 32217311

Mobil: +45 27401391

Web: www.imamalimoske.dk

Email: info@imamalimoske.dk

Facebook: facebook.com/imamalimoske

 Please consider the environment before printing this